

თეატრი და სხოპრება

სათყვერის სალიტერატურო-ქურონალი

კვირა. 31 იანვარი.
№ 5 — 1916

ფ ა ს ი
10 კ.

წელიწადი
მ ე ო თ ხ ე

მიიღება ხელის მოკრება 1916 წ. შურ.
"თეატრი და სხოპრება"
(წელიწადი მეოთხე. (იხ. შუ 2 გვ.)

ელ. ჩერქეზი შვილი
(30 წ. სასცენო პოლვაწეობის
დღესასწაულის გამო 2 თებერ.)

შიო მღვიმელი
(სამწერლო მიღვაწეობის 30 წ. ხეგრუ-
ლებს გამო)

რედაქციის აცხადება

ჟურნალი უკლებლივ ვგზავნება ყველა ხელის მომწერს, — პარასკევს საღამოთი ანუ შაბათ დილით ჰბარდება ფოსტას და თბილის გარეშე ხელისმომწერნი ჟურნალის მიღებას ამის ვარაუდით უნდა ელოდნენ. ვინც თავის დროზე არ მიიღებს ჟურნალს, დროით გვაცნობოს, ამა წლის პირველი ნომერი ყველას გაეგზავნა.

ძველ ხელის მომწერთ წრეგან დელ პირველ ნომერთან ერთად გაეგზავნა ჟურნალის სურათებიანი განცხადება — კალენდარიც. ვინც არ მიუღია, ვსთხოვთ, გვაცნობოს და მეორედ გაეუგზავნით. რედაქციაში ფული უნდა შემოიტანონ „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში (მადათოვის კუნძული, № 1, მხერხავებისკენ).

სახაზინო თეატრი

სამშაბთს, 2 თებერვალს,

ტფილ. ქარ. დრამ. საზოგადოება გამართავს

ელისაბედ ჩერქეზიშვილის

30 წლის სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავად სადღესასწაულო წარმოდგენას. ბილეთები ამ თავითვე იყიდება ახ.ლი კლუბის კასაში.

1916 მიიღება ხელის მოწერა 1916

ყოველკვირეული სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო-სამხატვრო, საზოგადოებრივ შინაარსის სურათებიანი ჟურნალი იუზმორისებული განყოფილებით, შარუებით და კარიკატურებით

ფლინადი
მეოთხე

„თეატრი და ცხოვრება“

ფლინადი
6 მან.
ნახ. ფლ.
8 მან.

ფლინადი გამოცემისა მეოთხე

1916 წელსაც გამოვა

ჩვეულებრივი სრული პროგრამით, უკვე ცნობილი რედაქციით, სახელმძღვანელო და ახალგაზრდა მწერალთა მონაწილეობით.

ჟურნალი პარტიათა გარეშე, პროგრესიული მიმართულებისა

ჟურნალში ხუთასამდე სურათი დაიბეჭდება

ფასი: წლიურად ისევ 5 მ., ნახევ. წლით—3 მ. ფულის შემოტანა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება. ხელის მოწერის დროს—2 მ. მაისში—2 მ. ენკენისთვის 1 მ. ვინც მთელი წლის გადასახადს ამ თავითვე შემოიტანს, ამა ქრისტეშობისთვის ნომრებიც გაეგზავნება.

ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანის“ სტამბაში (მადათოვის კუნძ. № 1, ვორონცოვის პატარა ხიდის ქურში, მუხრან-ბატონის სახ.) იოსებ იმედაშვილთან დილით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს. ფონტით: Тифлисъ, ред. „Театри да Цховреба“—Иос. Имедашвили.

ტელეფონი № 15—41.

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

№ 5

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპან“ის სტამბაში. მისამართი: Тиф-ლისь, Ред. „Театри да Цховреба“ I. Име-дашвили

წელიწადი
8 მ ი თ ხ მ

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. —ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება. —რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 5

კვირა, 31 იანვარი

1916 წ.

31 იანვარი

და-ძმის
დღესასწაული

ორი დღესასწაულია ზედი-ზედ!.. მოკლე ხანში იმერეთი დღესასწაულობს „ძია შიოს“ სამწერლო მოღვაწეობის 30 წ. თავს, ხოლო ზეგ—2 თებ.—ამერეთი ელ. ჩერქეზი-შვილის სასცენო მოღვაწეობის 30 წ. შესრულებას*).

სცენა და მწერლობა, სახიობა და სიტყვა,—აი, ორი და-ძმა, ორი უძლიერესი ბერკეტი ჩვენი ეროვნული აღორძინებისა... სალათას ძილში მყოფ ჩვენი სამშობლოს გამოღვიძება ამ ორმა და-ძმამ იღვა თავს და ყოველი მათი მუშაკის დღესასწაული—იმავე დროს დღესასწაულია თვით ამ და-ძმის დღე გრძელობისა...

ელისაბედ ჩერქეზიშვილი და შიო მღვიმელი—შ. ქუჩუკაშვილი, სხვა ჩვენს სასახელო მოღვაწეებთან ერთად პირნათლად ემსახურებოდნენ ამ და-ძმას, სცენას და მწერლობას...

მძიმე იყო მათი მოღვაწეობის ხანა: სცენა მუდმივ მერყეობასა და ნივთიერ გაჭირვებას განიცდიდა, საბავშო მწერლობა, წინაპართა არა მყოფე, თვისით იკვლევდა გზას,

*) შ. მღვიმელის სამწერლო მოღვაწეობის მოკლე დახასიათება დაბეჭდილი გვექნა, თითქმის ყველა პირველად, შარშან, „თ და ც.“ № 11. მოკლე ხანში თბილისში აპირებენ მისი დღეს. გამართვას და ბიოგრაფიასაც იმ დღისთვის მოვითავსებთ. ხოლო ელ. ჩერჩეზიშვილის შესახებ—იხ. ამავე ნომერში.

ჯერ კიდევ უცნობ ნიადაგზე უწრთველის ხელით აზნედა თესლს და, აჰა, მათმა ნათესამა ჯეჯილი ამოიყარა და ელის დაბურებას...

ეს ჭეჭილი, ეს სასჯი საქათველო, კარჩაკეტილობისა და განკერძოებისაგან განთავისუფლებული, დემოკრატიული სულით გაფიცხებული, მთლიან სამშობლოს შექმნისაკენ მიმავალი, ამ ორი და-ძმის—ჩვენი სცენისა და მწერლობის—საშუალებით, დღეს მადლობას უძღვნის თავის ნაამაგდარ მუშაკთ...

ახსოვდეს ყველას, განსაკუთრებით ჩვენს მოზარდ თაობას, რომ საქვეყნო სამსახური უნაყოფოდ არ ჩაივლის...

სალამი აწინდელ მოდღესასწაულეთ—მსახიობქალსა და მწერალს—დეიდა ლიზასა და ძია შიოს...

ზ ა მ თ ა რ ი

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 4)

ქრისტეშობისთვე დაიწყო. უკმეების მოახლოებამ ხალხი ააფუსფუსა, აამოძრავა.

ღრუბელი ნელ-ნელა შედგა, თანდათან გასქელდა, წამოწვა და აქა-იქ იწყო თოვლმა ფერფლვა.

სუსხი გადგა ზამთრისა. წყალს ყინული გამოერია. ყინულზე ყვავი-ყვანჩალო წამოსკუბდებოდა და ისე ყოყოჩათ გამოიყურებოდა, თითქოს უფლოტო აღმირალიაო.

ერთ დღით რომ გამოიღვიძეს მოქალაქეებმა, თოვლი დიდზე დაედვა და თან ნაფლეთ-ნაფლეთად სცვიოდა.

რამდენიმე დღეს თოვლი შეუწყვეტლად მოდიოდა. შემდეგ ყინვამ მოუჭირა.

— ამისთანა ზამთარი დიდი ხანია, აღარ ყოფილა. ეუბნებოდენ ერთმანერთს ნაცნობები.

— ძლივს არ ველირსეთ მარხილით სრიალს! შეხხაროდენ ერთმანერთს ახალგაზდები! ვაქრის ცოლები ქათიბებში გამოწყობილი დინჯათ დადიოდენ სავაქროზე და უქმეებისათვის ემზადებოდენ.

რევან როსტომის ძეს აუარებელი შეშა მოადგა კარზე. მუშტარი ბევრი მოატყდა, მაგრამ საშინლად აღწია ფასი.

— აგრე გაძვირება შეშისა ვის გაუგონია? ჩიოდენ მუშტრები.

— რა ვქნა, მეც ძვირათ მიჯდება. ვერა ჰხედავთ, როგორი ზამთარია! უპასუხებდა რევანს და თან გულში იღივებოდა.

— მეტსაც მომცემთ! ჰფიქრობდა ის, როცა მუშტარი გაბრუნდებოდა; კირს კი არ მომქამთ? მან სიტყვა მისცა თავის თავს, კაპეიკი არ დაეკლო, რადგანაც დარწმუნებული იყო, რომ გაჰყიდდა.

— ამისთანა ზამთარი ათ წელიწადში ერთხელ მოდის და მაშ არ ვისარგებლო? გიჟი ხომ არა ვარ! ამბობდა ის გულში.

არტემ არტემას ძე საზამთრო კალოშებისა და ფეხსაცმელების ლაგებაში იყო.

არტურ ფრანცის ძის მალაზიაში ნოქრები საზამთრო საცვლებს აწყობდენ.

მარტიროზ ნახარის ძემ ახალ-ახალი საზამთრო პალტოები და ტანისამოსი გამოაფინა.

არონ ფილხაზას ძეს მრავალი ტყავი მოუვიდა ბუხარიდან და დილიდან საღამომდე იმათ გადარჩევაში იყო.

არტამან სერგეის ძემ უკვე მიიღო ცხენი და მარხილი და თავისი ცოლით ქუჩებში დაჰქროდა.

საჩინოს სამი ურემი გავტენა შეშით და ქალაქისაკენ აპირებდა გამოიგზავრებას.

— ჩემი თავშალი და ფეხსაცმელები არ დაგავიწყდეს, იასონის წულეები და შალვარი, მარიამის პოლსაპოშები, დედაშენის კაბა! შენთვის, შე უბედურო, შალის შალვარი იყიდე და ყაბალახი.

— თუ ღვთის მადლით შეშას კაი ფასი ექნა, ყველაფერს ვიყიდი. უპასუხა საჩინომ და გამოორკა ხარები.

— რა თქმა უნდა, კაი ფასი ექნება ამისთანა ზამთარში. თაფლი არ დაგავწყდეს, თაფლი და ნამთი, ნამთი! მოაძახა ცოლმა.

— არა, არა, არ დამავიწყდება. უპასუხა საჩინომ და გააბოლა ჩიბუხი.

გულმხიარულად მიდიოდა, რადგანაც იცოდა, რომ შეშას კარგ ფასში გაჰყიდდა.

— ქალაქში საში ურემიდან გამოგყვან ცხრას და თითოს ოთხ მანეთს ფეხს არ მოვუცვლო, ფეხს! ჰფიქრობდა ის; ესეც შენი, შენი... ოცდა თორმეტი, არა, ოცდა თოთხმეტი, თუთხმეტი. . . ოცდა თექვსმეტი მანეთი.

ოცდა თორმეტათ ხომ გავყიდი, რა!

— უბედურ კაცს ქვა აღმართში მოეწევაო, ნათქვამია! ჩიოდა პოლიციელი ექვთიმე. ჯამაგირს როგორც მივიღებ ამ თვეში, საზამთრო კალოშები უნდა ვიყიდო, ნაბდის ფეხსაცმელები, თორემ ქუჩაში გავიყინები. ახლა შეშა იანგარიშე. რაღა დამარჩება კაი ღღეებისთვის! ეჰ, დაილოცა, ღმერთო, შენი სამართალი! საწყალი კაცისათვის არც შობაა, არც ახალ წელიწადი!

— იოლკა რომ არ გაუკეთოთ ჩემს ილაკრისა და ნიფიდორას, მამკალი და ის იქნება! ეუბნებოდა მაკრინე თავის ქმარს—ზაქარისს, რომელიც დეპოში მუშაობდა.

— რა მეიოლკება, შე ქალო, თვალები არა გაქ? გეიხედე გარეთ, რა ამბავია იოლკა კი არა ამ შობა-ახალ წელიწადს გოქსა და ინდოურსაც თავი უნდა დავანებოთ. შეშა გვინდა ბევრი, მერე მაინისხლათ ფასობს ახლა, — კალოშები, ფუფეიკები და რაღა გადარჩა ჩემი ჯამაგირიდან, აბა იანგარიშე? უპასუხა ზაქარამ.

— ყველაფერი ღარიბი კაცისთვის გაუჩენია მაინც ღმერთს! წაილაპარაკა გულდაწყვეტილმა მაკრინემ; რაღა ახლა ჩამოიქცა მაინც ჩვენდა საუბედროთ ამინდი!

ვ. კ. მელიქი

(დასასრული იქნება)

ქართველი მოღვაწენი

ვინ იყო ელ. ჩერქეზიშვილი?

(80 წ. სასცენო მოღვაწეობის დღესასწაულის გამო 2 თებერ.)

ელისაბედ ალექსანდრეს ასული ჩერქეზიშვილი, ქართული სცენის ერთი პირველი მუშაკთაგანი, რომლის მოღვაწეობის მოკლე დახ.სიათება გასული წლის „თ. და ც.“

51 წ-ში დაბეჭდეთ, ქართლელია, დაიბადა 1863 წ. 1 გორგობისთვის. პირველ დაწყებითი სწავლა მიიღო ქ. გორში, ხრუშოვის ქალებთან (სულ 4 თვეს სწავლობდა), შემდეგ კი სკოლის კარი არ უნახავს. პატარა ლიზა დედამას განებივრებული ჰყავდა, მეტწილად ნათესავებში იყო ხლომე—ს. ნიკოზსა და ზემოხვედურეთში—საციციანოში. ცელქი, დაუდგრომელი ლიზიკო, 10 წლისა უკვე დიდი მოლხინე, მოცეკვავე და „ბუზიის“ დამკვრელი იყო; ლხინ-დღეობათა თაიგული გოგონა ყველას ყურადღებას იპყრობდა. გარდა ამისა აღრევე გამოიჩინა სხვათა განსახელების ნიჭი: მოხუც დედაკაცებს ლაპარაკსიარულით გასაოცრად ბაძავდა. ამ ხანებში, 80-იან წლებში, ქართლის ზოგიერთ სოფელში (მაგ. ს. მერეთში ისაია ფურცელაძის თაოსნობით) სცენის მოყვარეთა უფასო წარმოდგენები იმართებოდა. ერთს ასეთს წარმოდგენაში, 1885 წ. ზაფხულში, ს. მერეთში გამოვიდა პირველად სცენაზე. ითამაშა ქაბატო და სარა („ხანუმა“-ში). პირველი გამოსვლითვე ისეთი უნარი გამოიჩინა, რომ გ. დ. ჟურულისა და მისი დედის ქეთევანის რჩევით თბილისს ჩამოვიდა, ქართული დასის რეჟისორთან, ვ. მ. თუმანიშვილთან. რეჟისორის ხელმძღვანელობით თბილისის სცენაზე პირველად გამოვიდა 1886 წ., ენკენისთვის 12, „ენტლანდელ სიყვარულა“-ში (ნატალია). ამ პირველმა გამოცდამ გადასწყვიტა მისი ბედი: სცენაზე მიიწვიეს თვეში 40 მან. და ამის შემდეგ სამშობლო სცენას არ განშორებია. მისი როლებია ხახო („დაქ ოჯ.“), სალომე (ინჟინ. და

დობ.“), ეფროსინე („დელ. ერთა“), ამფისა („ბორკ.“) მათალო, ხორეშან („60 წ. არშ.“) „ქერივი“ („გლ. ქრ.“), გუგულიშვილისა („უნდა გავ.“) და სხ. ე. ჩ-ის ხელოვნობის დამახასიათებელია სისადავე, სიმარტივე, ბუნებრიობა და ეროვნული სულის დგმა,—რომელ როლშიც უნდა ნახოთ, ძნელად რომ სიყალბე შენიშნოთ. ყოველი მისი ნაქვითი—მიმოხვრა, სიარული, ღიმილი, წუწუნტირილი ან ლაპარაკი ნამდვილი მშობლურია, ჩვენებური.

სამწერლო ასპარეზზე გამოვიდა 1888 წ. პირველი მისი მოთხრობა „აღდგომის წინაღ“ დაიბეჭდა „თეატრში“ (1888 წ. № 17), შემდეგ პატარ-პატარა მოთხრობა-ამბებს ათავსებდა ქართ. ჟურნალ-გაზეთებში: „საბარლო ნენე“ (ივ. 1891 წ. № 186), „მსხვერპლი უბედურებისა“ (ივ. 1892 წ. № 8, ლ. კოშკელის ფსევდონ.) „სცენა სოფლად“ (ივ. 1897 წ. № 156), „ორი მსხვერპლი“ (ივ. 1904 წ. № 79) და სხ. აქვს პუბლიცისტური ხასიათის წერილებიც „ჩიორა და ქართველი ქალები“ (ივ. 1894 წ. № 246), „წერილი მეგობართან პეტერბურგიდან“ („თეატ. და ცხ.“ 1910 წ. № 15), „მგზავრის წერილები“ (ჯერ დაუბეჭდავი) და სხ. მოთხრობებში უფრო ჩვენი ბეჩავი ხალხის ყოფა-ცხოვრებას გვისურათებს, წერილებში—ქალთა გადაგვარებასა და სამშობლო სცენას ეხება.

მართალია, ელ. ჩერქეზიშვილის სკოლური სწავლა არ მიუღია,—ოჯახშიაც ბევრი უსიამოვნება შეემთხვა: პირველად იყო და მის უნებლიეთ გაათხოვეს, მეორე—ქმარი, როგორც წინაღ ვსთქვით, ცნ. მოღვაწენ. ხიზანიშვილი ვერაგულად მოუკლეს, საუკეთესო მოაზროვნე ქალი პოლიტიკურ საქმეზე გაუციმბირეს და ყველა ამ დაბრკოლებათა მიუხედავად თავის პირადი გამარჯვლებით სამშობლო მწერლობა შეისწავლა, სცენაზე ერთ პირველთაგან ხელოვანად შეიქმნა, მწერლობაში თავისი წვლილი შეიტანა და შვილებიც გზაზე დააყენა...

ქეშმარიტად, ასეთი ადამიანები უღრმესი პატივისცემის ღირსნი არიან, რადგან მრავალ დაბრკოლებათა დაძლევის გვასწავლიან და

ცხოვრების განახლებისკენ მიგვიწოდებენ...
 ასეთი ღვაწლი დაფასდა: სამშობლო
 სცენა და მასთან მთელი ქართველობა უფლავ-
 სსა მოქმისა დღესა—2 თებერ. ზეიშით მად-
 ლობას უძღვნის დამსახურებულ მოღვაწეს.
 დაე, ყოველი ქართველის, განსაკუთრე-

ბით ქართველი ქალის გული მადლობით აღიე-
 სოს იმ ქაჯი მოღვაწისადმი, რომელიც ოცდა
 ათ წელს დაუღალავად ემსახურებოდა ჩვენ
 ერის წინსვლის საქმეს...

იოსებ არიმათიელი

ყ ვ ა ვ ი ლ ე ბ ი

აპაქის გარდაცვალების წლის თავზე

ავაკენეს ავაწკრიალებ ჩემ ჩანგს საბრალო ხმებითა,
 ცრემლებს დავგუზავ მწუხარე, მაგრამ დავსტკბები მე მითა;
 შენს საფლავს—ჩემსა სალოცავს—თაყვანს ვსცემ მოკრძალებითა,
 შემდეგ დავაფრქვევ, დავალობ ბნეუბარ ცრემლთა დენითა.

რომ წმინდა ცრემლმა საფლავზე ვარდი მოგირწყოს, ახაროს,
 მაენე მცენარეს არ არგოს, ჩააქროს, არ გაახაროს;
 აყვავდეს შენი იმედი, დრომ გზა კვლავ ჩვენსკენ გახაროს
 და მომავალმა შვილებმა რაც გასურდა იგი გახაროს.

აბა, რა ვითხრა, ძვირფასო! რაც სხვებმა არა დასწერა,
 ან რასა შეიქმს დიად ზღვის ერთი ცვარისა დაქერა;
 საქართველოსა დიდება ბედმა შავ ხაზში ჩასწერა,
 რაც მარად სევდით გულს მიკლავს არ მინდა მისი აწერა.

მაგრამ დღის დღეს ვერ ვიტან უთქმელად, უღარდელადა,
 აღარა გვეყვებარ მგოსანი ერის გულისა მშველადა,
 მხოლოდ ვნუგეშობ, დასტოვე ლამპარი უქრობელადა,
 სულს საზრდოთ მიეც ნიქთა ზღვა, უღევადა, უშრობელადა!..

ქრისტინე დგებუაძისა

სად, სად ჰპოვებს!..

ზამთარია. ცივა, ცივა, თოვლის ქულა მიწას ჰფარავს,
 ზღვა მღელვარებს, ბორგავს, გმინავს, სუსხს მიდამო დაუცარავს...
 ტანჯვის ველი მოძმეთ სისხლით მოსვრილი და მოლეკილი
 ყინვის ნაშქერს დაურთვილავს... ფიფქით არის დაფენილი...
 ქარი დაჰქრის, დაბობოქრობს, ხეებს ლეწავს, ატიალებს,
 ჩაგრულთ ქონხანთ აქცევს-ამსხვრევს, ნაგლეჯ ყავრებს აფრიალებს...
 ეჰ, უმანკოთ კენკსა-ვიში შორს გაისმის როგორც ზარი,
 სად, სად ჰპოვებს თავშესაფარს უსახლკარო განამწარი?..
 ზამთარია. ცივა, ცივა, დედა-მიწას თოვლი ჰფარავს,
 ქარი დაჰქრის, დაბობოქრობს, სუსხს აფრქევს და ყოფნას ზარავს...

ბ. პელაშვილი

ბ. ახოსპირელი და მისი სიგელი

მგოსანი ბ. ახოსპირელი*)

ძველ ბერძნებს სხვა ღმერთთა შორის, ჭეხუდათ ბედნიერების ღმერთი, რომელსაც ბრმადასახადენ. ეს იყო სიმბოლო თვით ბედნიერების სიმბოლოსა. სახელი ამ ღმერთის—ფორტუნა. ეს ღმერთი დღესაც ცოცხალია და განაგებს ცხოვრებით. იგი გვხვდება ვეფხვან, ეფელ დარკში, და მასსადაც მწერლობაშიაც, რომელიც დღეს ჩვენ გვანტერესებს. მწერლობის

*) ბეგლარ ახოსპირელი იგივე ბეგლარიძე, გვარად აღაშოვი, დაბადებულია ქ. თულაში 1880 წ. 22 დეკემბრისთვის. ტომით სომეხია, თუმცა სომხური არც უსწავლია და არც იცის, რადგან მთელი მისი შთამომავლობა ქართულ ზნე-ჩვეულებით და ქართულ ენაზეა აღზრდილი. 8 წ. ვიღაც მთავართან მიიბარეს ქართული წერა-კითხვის შესასწავლად. 4 წ. იყო იმ მთავართან, შემდეგ ერთმა მახლობელმა ნათესავმა, ვაჭარმა თბილისის ჩამოიყვანა, ვითომ და გიმნაზიაში მსაბარებლად, მაგრამ გიმნაზიის ნაცვლად თავის სავაჭრო დუქანში ჩააყენა. როგორც იყო, ამ ვაჭართან 2 წ. გასძლო, შემდეგ კი გაექცა, რადგან წიგნების კითხვას უკრძალავდა. 4 წ. ქართ. ამხ. სტაბაში მუშაობდა, ხან უბრალო ასოთ-ამწყობად, ხან მანქანაზე ქალაქის დამწყობად, ხან ჩარხის დამტრიალებლად. სტამბაში ყოფნის დროს დრო-გამოშვებით სახალხო თეატრებში სუფლიორობდა; სწორდა საბავშო ლექსებს და სხვა. 1900 წ. ქართულ დრამატ. დასში მიიწვიეს სუფლიორად და აგერ მეთექვსმეტე წელია დიდის მუყაითობით და სიყვარულით ასრულებს თავის მოვალეობას. მისი პირველი ლექსი—„ნანი-ნანი“—დაიბეჭდა 1902 წ.

რედ.

„პალატებში“ შესასვლელად დღესაც აუცილებელია ის „დიპლომი“, რომელსაც ეს ფორტუნა ურიგებს. საჭიროა ის „რეკომენდაციის“ ბარათები, რომელიც ასე აუცილებელია რომ ფორტუნას წყალობა დაიმსახუროთ. და ხშირად, რადგან ამ ფორტუნას ჭკონია, შუბლს უმიკობ დაფინის გვირგვინით იმ შეუდარებელ გმირს, მშენიერი ხუჭუჭები მხრებამდის ეცემიანო, ამის ნაცვლად შელოტი და სასაცილო თავის შემოება მოუხდებოდა ხოლმე. დიად! ამ ბრმა ფორტუნას წყალობით ბევრი უსამართლობა ჭხდება. ხშირად ნიჭიერნი დავიწყების ფარდის იქითა ჩნებიან, ნაკლებ ნიჭიერნი კი წინ იწევიან, ანგარიშის გაწევას თხოულობენ, და ბრბოც ტაშს უკრავს, ხმაურობს. მაგრამ ეს ფარდა დიდხანს ვერ იქნება ჩამოფარებული, მას მოხვდება ვისიმე ხელი, ჩამოსწევეტს, და კაცს წარმოგვიდგენს მთელი თავისი სიგრიძე-სიგანით, სიღრმე-სიძლიერით.

ასეთი ბედი ჭხვდა ჩვენს მგოსანს ბეგლარ ახოსპირელს. ახოსპირელი 12 წელზე მეტია რაც სამწერლო ასპარეზზე გამოვიდა, შრომობს სხვის თითქმის შეუმჩნეველად, არ ჭევირის, არ მოაქვს თავი, და ამ ხნის განმავლობაში ბევრი წრეულ გრძობათა ჩქერში განხანილი ლექსები შესძენს ჩვენს ლიტერატურას. ბ. ახოსპირელს არ შეუქმნია ისეთი მსოფლიო რამ, რომ მისი შეუმჩნეველობა საკვირველებათ გამოვაცხადოთ. მაგრამ აქ ხომ მსოფლიობაზე არ შეიძლება ღაზანაკი. ჩვენ ვიღაზანაკოთ იმაზე, თუ რა მოგვცა ახოსპირელმა, რა შესძენს მან ჩვენს ლიტერატურას, და იმის და მიხედვით მოუძებნოთ ადგილი ჩვენს მწერალთა რიგში.

ბ. ახოსპირელი ეს ის პოეტია, რომელიც წარმოშობა დუხჭირი ცხოვრების დუხჭირმა ბედმა. ეს იმ ნაწილს ეკუთვნის, იმ ნაწილს მგოსანია, რომელმაც პატონ-უმობის განთავისუფლების შემდეგ ამოიღო სმა, ადამიანური უფლებები მითხოვდა, იცნო თავისი თავი და მოისურვა ადამიანური სიცოცხლე ამ სიტუციის ფართე მნიშვნელობით. ბ. ახოსპირელი იმ მგოსანთა რიგს ეკუთვნის, რომელნიც ხალხს, ტანჯულ ხალხს ჩაუდგენს სათავეში, პირველ რიგში, რომელნიც მათ შედროშეებათ გამოვიდნენ, რომლებმაც დაიძახეს ჩვენი მეგობარი „ხალხი არის,

ხალხი ტანჯულია (ი. ევდოშილი.) და იმათ ინტერესების დასაცველად, მათ ასამაღლებლად მომართეს ქნარი ღვთიური. შეუერთდა ბ. ასხი-პირელიც მათ რიგს, „მათი სევდა, მწუხარება“, თავის სევდას გადაქსოვა და დაიძახა: „მე ხალხთ უფლების მედროზე ვარ, ცუცხლში გზებუ-ლი“. დიად! გადახუტეთ თვალი მის ღეჭსებს, და თქვენ თვალწინ წარმოგიდგებათ მგოსანი, წრფელი აზრ-გრძობის პატრონი, რომელიც გულწრფელად იტანჯება ხალხის ტანჯვით, რომელიც სწუხს მათი წუხილით, რომელიც ჰკვნის მათი კვნესით; წარმოგიდგებათ მგოსანი, რომელიც ცოცხლად ადევნებს თვალუფრს ცხოვრების მიმდინარეობას, უკვირდება მას, ყოველ მოფლენას ცოცხლად სურათად, პოეტურ გრძობაში ამოვლებულს წინ გვიყენებს, ყოველ ცრემლს ის ანგარიშს უწევს, ყოველ ტანჯულის თვალეში იხედება, ყოველს გაჭირვებულს ხელს უწვდის ძმურად და ეუბნება:

„ვინც მარად სტირით... სტირით და სტირით
 „არ იცით რაა დღე სიხარულის,
 „შემომიერთლით, და ყველამ ერთად
 „ვსტყუროცნოთ ცხოვრებას ვარაში გულის“-ო,
 და მასთან ერთად უმღერს მათ, უმღერს
 უცრემლად:

„მე მარად ვმღერი, ვმღერი უცრემლოდ,
 „წარბასაც ვერ მიხრის ფიქრი, წყვილიადი,
 „დღე, დაბნელდეს, ბნელს თან მოჰყუება
 „ახალი ძალა და განთიადი“-ო.

ამას ამბობს იგი თავის ღეჭსში ჩემი სიმღერა, და ამ ღეჭსს წინ უმძღვარებს თავის ღეჭსთა კრებულს ამავე სახელით. ეს ღეჭსი კანფაა მისი პოეზიის, კანფის პირი; ესაა შესავალი მისი პოეზიის, შესავალი, შინაარსის ამხსნელ-ანმმარტავი. ეს არის მისი ავტობიოგრაფია, მისი აღსარება, რომელიც წინ წაიმძღვარა. იგი „მღერის უცრემლოდ, თუმც მის სიმღერაში ისმის მწარე კვნესა; მღერის უცრემლოდ“, რადგან „იმედის სხივი გულს ეფინება“, რადგან სწამს რომ „ვარსკლავი იმის ბედისა დღეს რომ მიმქარალა ხვალ გაუნათებს“; „მღერის უცრემლოდ, რადგან ამ სიმღერით სურს „ცხოვრებას წილში ჩასწვდეს“ და მისი შინაარსი აღმოავითხოს სურს გადახადოს ზეწარი საიდუმლოებისა და ჭეშმარიტების პირისპირ შეხე-

დას „მღერის უცრემლოდ“, რადგან წველიადი ცხოვრებისა მას არ აშინებს. ის პირისპირ უცქერის ცხოვრებას, სურს აღმოავითხოს მასუხი იმ კითხვებზე, რომელიც მას ადევნებენ, რომელიც არ აძლევენ მას მოსვენებას. აი, კითხვებს წინ უდევს პატარა წიგნაკები, ღეჭსთა კრებულები: „ჩემი სიმღერა“, „ჩემი ხანისა“, „მშვენიება და სიყვარული“. წაკითხვით ბ.ებო, თვალწინ წარმოგიდგებათ დრმა და წრფელი გრძობის მგოსანი, რომელიც მღერის უცრემლოდ, კენესის ჩანგზე. წარმოგიდგინეთ მგოსანი, რომელიც სიდა, უტყენდენციო სახით მსოფლიო კითხვებს აქსოვს ქნარის სიმებს, რომელიც ეძებს აზრს ცხოვრებისას, აზრს მსოფლიოს არსებობისას, და ამ ძიებაში იგი ტრაგედიას განიცდის. ამისთანა დიდ კითხვების წინ აზრი აღმიაჩნის იუნიება, კრთება, და აღმიაჩნ მადიბული ქედს ჭხრის, სდგება, ან უკან ბრუნდება. ასხიპირელი დიდი ძიების შემდეგ შესდგა, მივიდა აგნოსტიციზმამდის, და ურში ჩამოგდას:

„ვერ ვაიგებ რისთვის გაჩნდი, ვერ ვაიგებ რისთვის კვდები,
 „და ვიდრემდის ეს ასეა, მუდამ სევდით ავი-
 სებო“-ო.

ეს ნ. ბარათაშვილის ანდერძია ჩვენს მწერლობაში, რომელმაც ზენაასს დაუყენა დიადი საკითხი: „მინც რა არის ჩვენი ყოფა, წუთისოფელიო“. და აჩაჩნ თუ ბარათაშვილისა, ეს მსოფლიო კითხვაა, მასუხ-მიუცემელი, ეს სიფიქსისებური გაუგებრობაა, გაუგებრობა მტანჯავი. ეს შავი ზოლია, რომელიც გასდევს მთელ ისტორიას კაცობრიობის აზროვნებისას. და კითხვა რისთვის, ეს ის კითხვა არ არის, რომელმაც შექმნა მთელი ფილოსოფიური მიმდინარეობა აგნოსტიციზმი. ენსკოლოპიური პრობლემა დაელო საფუძვლად ამ მიმდინარეობას—აგნოსტიციზმს, ანუ ინტელექტუალურ პესიმიზმს, რომლის ჩანასახი გვხვდება ძველ ფილოსოფიასთან ნაწილებში. მაგ. ქსენოფონის, პარმენიდოსის, ჰერაკლიტოსის, სოკრატის, პლატონის და სხვათა. ასეთია ფაუსტი, ასეთივეა იგბნე კარამაზოვი. და თეზისი: „არ არის შემეცნებითი ჭეშმარიტება“, ეს არის დედა დედა აგნოსტიკების მსოფლ-მსუდველობისა, რომელ-

ნიც უარყოფენ შესაძლებას ქვეყნიერობის და არსის შემეცნებისას. ახსნირეული ამსვე გამოგვიგონებს და გვეუბნება თავის ერთ ლექსში: „ვერ გაიგებ“. შეიძლება ეს ოთხი სტრიქონი ახსნაწარმოებულ უგლძნობადაც დასწება და მით კვლავ ხაზი გაუსვას ზოგჯერ შემოქმედების იდუმალ ზესთა-ძაღობას. შეიძლება ეს ნაგონობიც იყვეს, მაგრამ ეს ხომ არ არის ჩვენთვის საჭირო. ჩვენთვის დიკს-შესანიშნავი მხალოდ ის ოთხი სტრიქონია, რომელშიაც ფოლადისებური სიმტკიცით გამოხატუა და გამოაქანდაკა აგონტიური მსოფლმხედველობა. იგი იძახის:

„ვერ გაიგებ რი თვის გაჩნდი, ვერ გაიგებ რისთვის ჰკვდები, და ვიდრემდი ეს ასეა, მულამ სევდით აივსებიო“.

და სწორედ ეს სევდა ამ ფერმით არის ის სევდა, რომელსაც ფილოსოფიაში განსუფოტოებენ, ანუ ინტელექტუალური ჰესიმიზმი ეწოდება. და მართლაც ეს სევდა ხომ არ გამოუწვევია სხვა რაიმე მიზეზებს გარდა შემეცნებითის? ეს ხომ არ არის პასუხი ადეფებუდი გონობისა და მხალოდ გონობისა? ეს ხომ არც დღიურ ჭირ-ვანამით არის გამოწვეული? და არც წუთიერი სულის განწეობილების შედეგია. ეს არის შედეგი ადამიანის აზრის უძღურების განცდისა, ეს არის მთელი ფილოსოფია ოთხ სტრიქონში ჩამოსხმული, განსუფოტოებუ ზრობელმაზე დაშვარებული, და შემდეგ, ამ მიზეზით გამოწვეული ე. ი. სევდა მისიც ინტელექტუალურია, შემეცნებითი. დაად, ამ თვალსაზრისით ბ. ახსნირეული აგონტიკია, და მაშასადამე ჰესიმიტი.

(გაგრძელება იქნება)

ვახ. კოტეტიშვილი

მზხაპრის პასუხი

(ძღვნად შ. მღვიმელს)

საით იქჩარი, ძმობილო,

საით მიგაფრენს მერანი?..

ძნელი სავალი გზა არი —

გავაჯახირებს ვერანი!..

—ვიცი. ბიკობაც ის არი:—

გზა გაიარო საძნელო,

არ შეუშინდღე გასაქირს,

გული არ ჩამაიბნელო!..

შ. ველისცინელი

ა ჩ რ დ ი ლ ი

ქ. ტატმაიერისა

აჩრდილი ყველგან, ყოველთვის, დღით თუ ღამით, განუზორებლივ თანა სდევს ადამიანს.

ხშირად ჩვენი სახლის წინ ამოსულ ხეებს ვერ ვამჩნევთ; ხშირად, როდესაც უფრო ღრმა აზროვნება იპყრობს ჩვენს გონებას, ქუჩაზე მიმავალ მგზავრს ვერა ვხედავთ; აგრეთვე შესტკერის აჩრდილს ადამიანი და ვერა ჰხედავს. ეს აჩრდილი ადამიანად განუყრელია, არა სცილდება არც იმ წუთს, როდესაც ჯერ ისევ ჩვილი ყრმა დედის მკერდს ეკვრის; არა სცილდება არც იმ წუთს, როდესაც მინაზებული, თვალ მილულვილი, ვნებით დამთვრალი, სატრფოს ხვეწნა-აღერსშია; არა სცილდება მაშინაც კი, როდესაც უმზერს შემოდგომის ბალახს და ჰფქრობს: „შესაძლოა ეს ბალახი მომავალ შემოდგომას ჩემს სამარეზე ამოვიდესო“ დღისით თუ ღამით, ყოველთვის, ყველგან ეს აჩრდილი თანა სდევს ადამიანს; ის მისი ერთგულია, — ვით მარტობა, ის მისი ერთგულია, ვით განუზომელი წყურვილი ბედნიერებისა.

ეს აჩრდილი — სიკვდილი არის.

ა. გაფრინდაშვილი

კ უ ლ ი ს ე ბ შ ი

მსახიობი გ. ჩ—ნი ქუთაისის თეატრში ერთს პიესას შემთხვევით სცენარისულობდა. ერთი გამოსვლის წინეთ წიგნით ხელში, დარბოდა კულისებში და იძახდა:

— პენტრე, პენტრე, ბოზო პენტრე, სად ხარ შე ოჯახქორო, შენი გამოსვლის დროა!..

მაგრამ რადგან „პენტრეს“ აღმსრულებელი ვერ იპოვა, გულ-შემოყრილმა შესჩივლა რეჟისორს ვ. ალ.-მესხიშვილს:

— „ნუ“, ვლადიმირ სარდიონიჩი აღარ შემოძლიან სცენარისულობა: ამდენი ხანია ვეძებ პენტრეს როლის აღმასრულებელს და ვერ ვიპოვე..

— მერე ვინ ასრულებს პეტრეს როლს? — ჰკითხა რეჟისორმა და ჩააცქერდა.

— ვინა?! — იმე, აგერ არ ვყოფილვარ პენტრე! — იკრა შუბლში ხელი გრ. ჩ—მა, წიგნი გადააგდო და სცენაზე შეფარდა! **ჭიტა!**

აკაკის

შენ ჩვენ შორის სხივი იყავ, ციდან დაშვებული,
 სხივი, ღამის შავ კალთაზე ობლად ანთებული.
 შენ ჰფანტავდი ვერცხლის ჰანგებს, ცრემლად ჩამომდინარს,
 დასტიროდი შენს სამშობლოს, ცივ კუბოში მძინარს.
 შენ წახვედი, როცა კუბოს ცეცხლი წაეკიდა,
 როცა ბედი შენი ერის ბეწვზე დაეკიდა;
 როცა ზეცის სამსჯავროს წინ, ბრძოლით ანადგერი,
 მჭუხარ ცეცხლის სამოსელში წარსდგა ყველა ერი.
 ახმაურდა კილით-კიდე მოგუგუნე დაფი,
 ზღუდე ზღუდეს დაჯახა, დადგა სისხლის ქაფი.
 მიწის სივრცე შემოპქარგა წითელ ყვავილებმა,
 შეპქარა რწმენა რომავლისა სისხლისფერ ღილებმა.
 ვინ შეიცნობს ბედისწერას?—ბრმა და ორპირი:
 ბევრგან ძაძად შეიცვალა სამეფო პორფირი,
 ბევრგან სისხლმა გზა წალეკა, ტანჯვით აღდგენილი,
 და გაჰკაფა გზა ახალი, ცეცხლით დაფენილი.
 შენი ერის სავალ-გზაზეც, კომლში გახვეული,
 მოჩანს შორით ცეცხლის კიბე, ელვით დარბეული...
 ერი უსმენს შენს ძველ ლოცვებს, ერი ცას შეპყურებს.—
 ვჰ! ვინ იცის ვით გაივლის ცეცხლის საფეხურებს?!

ს. შაშვილი

აკაკის აღმნიშვნა

(აკაკის გარდ. წლის თავის საღამოზე 26 იან. „არტ. სახ. დარ.“ წაკითხული)

შენ მზის სითბოთ დაიბადე საქართველოს დაქირალ გულში,
 შენი გული გამოაწრთე მის ტანჯვას და სიყვარულში,
 შენ აანთე რწმენის კრაქი ჩვენს დანგრეულ სახატეზე,
 შენ ღმერთის ურჩ ამირანსა—ჯაჭვით დაბმულ რკინის კლდეზე—
 მოუწოდე აღსადგენად, ვაჟკაცობა გაახსენე,—
 შენ ჩვენს სულში—წმინდა ხატად ერის სული დაასვენე,
 და ჯადოსან ზღაპრულ ჩანგით მისი ტრფობა ჩვენც გვასწავლე,—
 თვით კი გრძნობით, შენ ივ გრძნობით დაიწვი და დაინავლე
 და დაგვშორდი... საუკუნოდ მიეფარე მწუხარ თვალით—
 მაგრამ შენის სიკვდილითაც ჩვენ აგვანთე ერთის ალით!..
 და დღეს ყველამ შენს საყდარში მოვიყარეთ ერთად თავი,
 ჩვენ ვიწამეთ შენი ღმერთი, შენი ხატი სალოცავი—
 და ფიცსა ვსდებთ სამშობლოს წინ, წრფელ ფიცსა ვსდებთ სასოებით
 რომ მტრის გულზე ზიზღს დავსწერავთ ჩვენის სისხლის ასოებით!—
 ისტორიის ტანჯვის ბორბალს ავაბრუნებთ გულის ღერძზე,
 და დავიცავთ საქართველოს!.. და მოგვედებით შენს ანდერძზე!..
 შენს ანდერძზე!..

თბ. ქართ. მუშათა მომღერალ-მგალობელთა გუნდი დღევანდელ კონცერტის გამო

გ რ ი კ რ ტ ი

პიესა სამს მოქ. და ოთხ სურათად

მ რ მ მ მ დ ნ ი:

- გიორგი ღიპაძე, მექარხნე.
- სონა, ამისი ცოლი.
- ილია ლუკიჩი, ქარხნის გამბე.
- პავლია, გიორგის მოსამსახურე.
- კესა, მოსამსახურე.
- ბესარიონ, მსარეული.
- ვასილ ივანიჩი, მანკის უფროსი.
- სედრაკა, უასაბი.
- სანდრო, მეზურე.
- მაშა, „კუხსაკა“.
- ივანიკა, კურტნიანი მუშა.
- პირვ. მუშა (იგივე დელეგატები უკანას-
მეორე მუშა (კნელ სურათში.
- ბოქაული, სტრაუნიკები.

მოქმედება სწარმოებს ერთ-ერთ სამრეწველო დაბაში.

(გიორგი ღიპაძის სადარბაზო ოთახი, ევროპიულ გემფენებაზე მართული. გიორგი საფარქელში ზის და სიგარტს ეწევა. ფარდა რომ ახსდება, პავლია შეიშინდება)

I

გიორგი და პავლია

პავლია. ბატონო, ილია ლუკიჩი გიყავს და თქვენი ნახვა მსურს.

გიორგი. სთხოვე მობრძანდეს.

პავლია. (სწრაფად გადის)

II

გიორგი და ილია ლუკიჩი

ილია ლუკ. ბატონ გიორგის სიციცხლე და დღეგრძელობა.

გიორგი. გმადლობთ, ჩემო ილიკო! შენთან, შენთან ჩემო იმელო.

ილ. ლუკ. როგორ გიკითხოთ, ბატონო გიორგი, ოჯახობით ხომ მშვიდობით, კარგათ?

გიორ. გმადლობთ, ჩემო ილიკო, გახლავართ... სხვა, როგორ არიან ჩვენი პრეტესტანტი მუშები? კიდევ განაგრძობენ გაფიცვას?

ილ. ლუკ. (სიტყვიან) ვაი, იმანი კუქის ბრალი, თორემ თქვენ რა დაგაკლდებათ. დღე განაგრძონ. აგერ სამი კვირაა მარხულობენ!

გიორ. სიშშილით ამოვწყვეტავ მაგ სათოკებს, მაგათ. რომ დაიხოცნენ, ერთ მუხლს არ დაუკმაყოფილებ. გუშინ იყვნენ ჩემთან მოსალაპარაკებლად, მაგრამ სულ კინწისკვრით გავრეკე აქედან. მე ვაჩვენებ მაგათ სერიუს და გავაგებინებ, თუ ვინ არის გიორგი ღიპაძე. არა, მე ეს მაკვირვებს, ილია ლუკიჩი, როგორ გაბედეს გაფიცვის გამოცხადება! წინათ ამისი მსგავსი არა ყოფილა. თავაზიანნი და მორჩილნი იყვნენ ყველანი; დღეს კი სულ სხვას ვხედავ! ალბათ რაიმე არის,

სადღაც ძაღლის თავია დამარხული და ჩვენ არ ვიცით! მიკვირს ღმერთმანი, თქვენ ასეთი გამჭირახი კაცი და მთავარი მიზეზი კი არ იცით რაშია!

ილია ლუკ. მიზეზი ის არის, ბატონო გიორგი, რომ ხანდახან შემოკვეპარებიან ხოლმე, ვინმე საპატიო პირის პროტექციით, ქარხანაში მომუშავეს სახით, და ბოლოს აღმოჩნდებიან ქვეყნის ამომგდებნი. აი, სწორეთ ისინი ჰრევენ და სწევენ საქმეს.

გიორ. მე თქვენ ვავალებთ, სას იკი ზომები მიიღოთ იმ ვაჭბატონების წინააღმდეგ და არა საიშელო პირნი დაუყონებლივ გადასცეთ პოლიციას.

ილია ლუკ. თქვენ სიცოცხლესა ვფიცავ, ბატონო გიორგი, რო მუგაში მე გამოცდილება არ მაკლია, მაგრამ თუ იმისთანა საეტეო პირებს დათხოვა დაუპირე, მაშინვე მთელ ქარხანას აამხედრებენ ჩვენს წინააღმდეგ. თავი და თავი ისაა, ბატონო გიორგი, რომ თავიდან ვაფერთხილდეთ, რათა არა სასურველი პირები არ შემოგვეპარნენ ქარხანაში, თორემ მერე მათი გარეკა ძნელია.

გიორ. (გაჯავრებული) როგორ თუ აამხედრებენ?! აამხედრებენ და გადავცემ პოლიციას და გაბაწრულს გავგზანნი. (სიბზნით დაოხლებსა ჭეჩის, დადის და ეფიჩის) სულ რომ გასწყდნენ სიმშლით, ერთ მუხლს არ დაუქმაცოფილებ მეთქი ვიმეორებ. თუ უნდათ ძველ პირობებში იმუშაონ, თუ არა და ჯანაბამდის გზა ჰქონიათ. მე უკვე ვსთხოვე მაზრის უფროსს, ხელმეორედ ჩამოვიდეს და ზომები მიიღოს. დღეს ვასილ ივანიჩი იქნება ჩემთან და—მაშ მე გიორგი ღიპაძე არ ვყოფილვარ, თუ ყველა არ გავაციმბირებინო. (ზანს რეკავს)

III

გიორგი, ილია ლუკიჩ და პავლია

პავ. რას მიბრძანებთ, ბატონო?

გიორგ. (ხეწვილად) შენ გესმის? ის არამზადა მუშები თუ მოვიდნენ, ეზოში არ შემოუშვა, თორემ ვაი შენი ბრალი.

პავ. იმე, რავა არ შემოუშვა, ბატონო, მისთანა ტლიკი ბიჭებია რომე, თუ ხელი მსტაცეს, მუხიანის ხაბურძაკივით ვამხეთქენ.

გიორ. ნუ ლაპარაკობ მეთქი, შე მხეცო, შენა!

პავ. კი, ბატონო, გაეჩუმდები.

ილია ლუკ. (ზავლას) როგორც ხაზეინი გიბრძანებს, შენ ისე მოიქეცი.

გიორ. (ჩქარას ხაბიჯით დადის) არამზადები! მე ვაჩვენებ იმათ სეირს!

IV

ივანიფე და სონა

სონა. რა, ამბავია, რა ხმაურობაა? რამ ავალეღვა ასე, ჩემო გიორგი?

გიორ. არაფერი, გუშინდელი ამბავი მომაგონდა. არა, როგორ გაბედეს ჩემთან მოსვლა! რა მაქვს მათთან მოსალაპარაკებელი!

სონა. (სიცილით) აეწვათ კუჭი სიმშლით, ჩემო გიორგი, და იმიტომ წრიალობენ. არა, ეგენიც რომ ფეხის ხმას აპყვენენ...

გიორ. ფეხის ხმას აპყვენენ და დამაცადონ მაგათ. სამი კვირა კი არა, სამი თვე, სამი წელიწადი რომ იყოს გაფიცვა, ყველაფერს გავყიდი და მაგათ კი თავისას არ გავაყვანინებ. აბა, ვნახოთ, მე უფრო ადრე მომშვიდდება თუ მაგათ! მუქთახორები, ბატონობა მოინდომეს და ბრძანდებოდენ! არაფერი სახარბიელოა ცარიელ კუჭით ბატონობა.

ილია ლუკ. (გიორგის) გული მოიბრუნეთ, ბატონო გიორგი, თქვენ მზესა ვფიცავ, რომ არ ღირს მაგ რაზბონიკების აყლა.

გიორ. (ზავლას) შეორეთ აღარ შემოუშვა ის არამზადები, გაიგე?

პავ. კი, ბატონო, მესმის.

გიორ. გავსრეს, ფეხქვეშ ვავთელავ, როგორც ქიებს.

სონა კარგი, გიორგი, დამშვიდე გული, რა დაგემართა! აბა, მაგ მურჩანებს როგორ აპყლიხარ! აი, ვასილ ივანიჩი მოვა და იმან იცის მაგათი წამალი. ჩაიგდებს სათითოდ ხელში და სულ ტყავს გააძრობს. (ზაუზა) წავიდეთ ჩაი მზათ არის! ილია ლუკიჩ, მობძანდით გეთაყვა.

ილ. ლუკ. გმადლობთ, ბატონო, ნუ სწუხდებით.

სონა. ღმერთო ჩემო, აბა რა შეწუხებაა. მობძანდით, ილია ლუკიჩ, ნუ ჰბოდიშობთ. (გადიან ეგეჯანი, ზავლას ვარდა)

პავ. (მარტო თვალს გააფლავებს სონას და ილია ლუკვიჩის) თქვენ რომ გგონიათ არც ისეთ წავა საქმე (ასუფთავებს სკამებს) ძალიან კი ფიცხობს ეს ჩემი ბატონი და არ ვიცი ბოლო რა იქნება. მაგას იგი ჰგონია, აქანე მე რომ დამეტაკება ტახტით და ტყვილა უბრალოთ მაგინებს. ორი ათასი კაცის გადამტერება ხუმრობა კი არ არის! გამოვა ვინცხა, ჰბრავს და უხლაიტ! ისე დაიკარგება მაგის სახსენებელი, რავარც შარშანდელი თოვლი. მე შენ გითხრა შეილი ჰყავს და სასახლოთ დარჩება. და ბოლოს მისი ქონება და აგი ჩემი ქალბატონიც ილია ლუკვიჩისაა, არ უნდა ამას მტკიცება დი სტარში ნატარიუსი. იმიზა ასე ქედმოხრილი, რომ დასტუნტულებს ხაზენის უკან აი, ილია ლუკვიჩია თუ კარტოფილიჩი. მაინც ეს ხაზენი რავა გედირია, რავა ყვიროდა! ან რისა ეშინია, ქვეყანა მისია: პრისთავი, ვეზდის ნაჩალიკი, ღრუბერნატორი და ჯანდაბა მის თავს. მე რომ ტყვილა ხმამალა დევილაპარაკო, ციმბირს გადამაცილებენ. აბა მაგენს ხმას ვინ გასცემს, ქვეყანა მათ ფულებს ეარშიყება... არა, ხაზენმა რომ იყვიროს, კიდენ ჯანდაბას მისი თავი, რა უყოთ, კაცია გული მოუვა და იყვირებს. მე ის მაკვირვებს ამ ქალბატონს, რომ წოუგძელებია ენა ლლავის ბოლოსავით, რა ატიტყინებს, ვინ ჰკითხავს რომ ერევა კაცის საქმეში! ჩემი ცოლი უნდა იყვეს, რომ მე ვიცი მისი. გადმოვაბრუნებ და ამდენს ურტყამ იმ სირბილეში, რომ სულ ვაი, ვაი, ვაძახო. (შემოდის კეს)

(გაგრძელება იქნება)

გოგია

პოდპრ. გ. ე. ბაბალაშვილი
გერბანელებთან ბრძოლაში მოკლული.

ხელფანების მოკლე ისტორია

(გაგრძელება იხ. „თ. და ც.“ № 2)

ხელფანებისა და თავისი მწვერვალი აქვს და მისი აუვაგების ხანაც მასინ დგება, როდესაც ამ მწვერვალს მიაღწევს. მასინ არის, რომ იგი თავის სრულს ძაღსა და დონეს იხენს ხოლმე. ესეთ დიდებულ ეპოქებში ხელფანთა შორის ხშირად ჩნდება რჩეული მხატვარი, ჭეწილის (ძალიან გამორეკველი სიტუაცია და მისი გონივრული მოხმარება დნელი საქმე) მაგრამ მათი გაჩენაც უმიზეზოდ და თავის თავად არა ხდება ხოლმე. ჭეწილის წარმოშობა მოუცდილებელი საზღვარია, საბოლოა გამოთქმა ხელფანების ამა თუ იმ დარგის ხანგრძლივი შემოქმედებისა. ჭეწილის მეტად უხვად შესდგამს ცხველ-მეოფელი და შემოქმედებითი ნიჭი. მის ანსებაში თითქმე შეერთებულია წინა თაობის, მთელი მოდგმის დონისძიება და მისწრაფება. ისიც ამ შეზავების გამო უფრო სრულად გამოსთქვამს მას, რაც უნდოდა მთელს წევბას მის წინაპრებისს გამოთქვა. ამას ზედ ერთვის საკუთარი, შირადი ელემენტებიც შემოქმედებისა და ეგვლა ამით ხასიათდება ჭეწილი. ხოლო აქვე უნდა ითქვას, რომ ჭეწილის შირადი შემოქმედების ისტორიული ანალიზი მოუხერხებელია, ჭეწილთა გარშემო კი თავს იყრან მათი მიმდევარნი, მსურველნი მათებურ.ს ცოდნის შეძენისა, შემქმნელნი სკოლისა. მაგრამ ხშირად ჭეწილთა გავლენა მოსალოდნელ ნეოფიურ შედეგს არ იძლევა, ზოგჯერ სწორედ ჭეწილისების შემდეგ იწეება ხანა დაცემისა, ხელფანების ჩამოქვეითებისა. ჭეწილთა მიმდევარნი ან მხოლოდ უბრალო მიმბაძველები გამოდიან, ან სურთ, რომ გადააჭარბონ ჭეწილს და ამიტომ ნაწარმოები მეტად გადამჭიჭული და უბუნებო გამოუდისთ. თვით ტუნსიურ განვითარებასაც მათთვის ზიანი მოაქვს. ცდილობენ ტუნსიკა, რაც შეიძლება ზედმიწევნით იეგეს დაცული და ამავე დროს უეურადლებით სტრავებენ ნაწარმოების სიწრფელს და ბუნებრივობას. ეს ეგვლა ერის ხელფანებში ერთგვარად ხდება. შირდაშირ გაკაოდებთ ეს გაკრეშობა, როდესაც ხელფანების ისტორიის გაგრძე-

ნობით. ესე სჭირს ბერძნების ხელაფნებას, იტალიელების და ფრანგებისას. ერთი სიტყვით ყველა კარგათ ცნობილ და დამოუკიდებელ ეროვნებათა ხელაფნებას.

მაგრამ სამაგიეროდ ვერც სხვა მხრით შეიძლება, რომ ერთი ეროვნება შეიძინოს განაღმადგენელი უხსოვარ დროიდან დღევანდლამდე ხელაფნების ისტორია ერთ განუწყვეტელ ჯაჭვს წარმოადგენს ერთი ერის შეორეზე გავლენისას: ბერძნულ ხელაფნებაზე გავლენა აქვს ეგვიპტურსა და ასურულს, რომელზეც — ბერძნულს, ქრისტიანულზეც — რომაულს, არაბულზეც — ბიზანტიურს*), იაპონურზეც — ინდიურს და სხვ. ზოგჯერ ეს გავლენა რამდენიმე საუკუნე გრძელდება სოფლმე, ზოგჯერაც საკვირველ შირობებში იხეხის თავს.

ხელაფნების ისტორია იწყება იმ ქრონოლოგიურად უხსოვარ დროიდან, როდესაც ადამიანი თავის სიცოცხლე ანსებობის დასაცემად სხსტიკას და ველურს ბუნებას ებრძოდა, როდესაც ეოვოლუციური საზოგადოებრივი დაწესებულება მხოლოდ შთასახული თუ იყო. ამ ხანებში ადამიანი ამჟღავნებს თავის მხატვრულ ადღოს. იგი უწინარეს ყოვლისა თავის იარაღს, ტურტელს ამშვენებს სხვა და სხვა ტლანქი ზოღელებით და მას შემდეგ ცდილობს გამოისახოს გარშემო მყოფი ცხოველებიც. ამის ნიშნებს ჩვენ მღვიმეებში ვხედავთ. ეს მღვიმეები კი იმ დროს ეკუთვნის, როდესაც ადამიანს ჯერ კიდევ არ ძალუდა სხვა თავშესაფარი, საცხოვრებელი აუშენებინა და ველურ მხეცთაგან კლდის გამოქვაბულებში იფარაფდა თავს. ეს ხანა ჩვენი წინაპრების ცხოვრების თავის თავად დიდად საკულისხმია. მაგრამ მათზე ნუ შეგზერდებით ამ ხანად და პირდაპირ გადავიდეთ იმ ეპოქებზე, როდესაც მხატვრული გრძნობა ადამიანის უფრო განვითარებულ, ნაკლებად ტლანქ ნაკეთიერებაში გამოისახებოდა და ვითარდებოდა ებოთ განხების მიხედვით, რომელთა შესწავლაც ჩვენთვის უფრო ხელმისაწვდომი იქნება.

ზედმეტია აქ იმის დასახელება, რომ ხელაფნების ისტორიაც იმ ნაწილებად იყოფება, როგორც საზოგადოთ ცივილიზაციის ისტორია.

*) ქართულზედაც ბიზანტიურსა და არაბულს. მთარგმ.

მარია მლიკონი

მეთექვსმეტე წელია სამშობლო სცენას ემსახურება და ულაღვად და ღირსეულ მსახიობად ითვლება. ქუთაისის დანი 2 თებერვალს უმართავს ბენეფისს.

ეს ნაწილებია: უძველესი, საშუალო საუკუნეები, აღორძინების ხანა და უახლესი დრო. აქ შეიძლება ცოტა გაურკვეველობა გამოიწვიოს ტერმინმა „აღორძინების ხანა“—მ მაგრამ უკვე მივხვდებით, რომ ეს ტერმინი აღნიშნავს დასავლეთის ხელაფნებას (იტალია, საფრანგეთი, ფლანდრია, გერმანია), რომელიც ორნაირმა გავლენამ შექმნა: ერთი მხრით უძველეს ხელაფნების გავლენამ, რომელმაც დიდის სიძლიერით თავი იხიანა განსაკუთრებით XV საუკუნის გასულს და მეორეს მხრით ნატურალიზმის შემოღებამ ე. ი. სინამდვილის ზედმიწევნით დაკვირვებამ და სწორ-უტყუარმა მისმა აღნიშვნამ.

მაინც და მაინც ეგვლა ამ დანაწილებას თუ რაიმე ფასი აქვს, არც იმდენი, რომ მას დიდი ურანდლება მივაქციოთ, რადგან ისტორიულ ჭეშმარიტებას ისე არაფერი არ ეწინააღმდეგება, როგორცაღ ქრონოლოგიური დაუოფა. ანტიური ხელაფნება მაგალითად სრულადაც არა თავდება ქრისტიანობის გამარჯვებით, რადგან მის ბედისწერას აკერ ჩვენამდისაც მოუღწევია, აგრევე ითქმის რომანულ და გოტიურ ხუროთ-მოძღვრებაზე, რომელსაც დღესაც დიდი გავლენა აქვს დასავლეთ-ევროპის ტაძრების სახით. სოლო იაზმანური ხელაფნება იმატომ გვაქვს საშუალო საუკუნეებზე მიკუთვნებული, რომ იგი სწორედ მამინ შეიქმნა და ძლიერადც ფრთა გაშალა XVII—XVIII საუკუნეებში.

შალვა დადიანი
(გაგრძელება იქნება)

ალექ. გიორგ ალექსიძე

ცნობილი მოცეკვე, 1895 წ. პარიზში იყო გამოფენაზე და ჯილდოც მიიღო. 1896 წ. შემდეგ სახაზინო თეატრში მონაწილეობს. ინოჩენცის ცეკვის სკოლაში ასწავლის ყოველგვარ ცეკვას. მეორე ჯილდო მიიღო ბუხარის ემირისაგან.

ს რ ფ ე ლ ი *)

ს. კაჭრეთი (სიღნაღის მახრა)

გარდამავალმა სისხლის გრიგალმა ისე მოამაწაწურა მუშა ხელი, რომ ძლივსღა სუნთქავს სოფელი და სიკვდილის ფერი დასდებია ყველა სამეურნეო დარგს.

სადღა კვლავინდელი ნახნავე-ნათესი, ან და ვიღა უნდა მოხნა-მოთესოს, როდესაც თითო ოჯახიდან 3—4 კაცია გასული ბრძოლის ველზე, და შინ მარტო დედაკაცები და ბავშვებიღა დარჩენილან?

კულანდელთან შედარებით ეხლა მეთაუდიც არ არის ნახნავე, და ისიც ისევე ისე ყრია გაფიტული ბელტი უწვიმობის, ანუ უთოვლობის გამო; კვლავ ამ დროს კი ჯგუჯილები ბიბინებდა...

ჩვენსკენ ბუნებაც გამოიფიტა და სხვაგან კი არ ვიცი.

კოდი პური და ჩაფი ღვინო 12—13 მან. ფასობს, კვლავ კი 3 მან. არ გასცილებია. სოფლად ხშირათ გაიგონებთ ზოგიერთი მოხუცისგან: „ნეტავი ერთი ორი წლის წინეთ მომკვდარიყავი და ამ ყიამათობას არ შე-

ვსწრებოდიო; აბა რა ქნას ვინც ეხლა მოკვდება, ხო „სულ აუხსნელი“ უნდა დარჩესო“. „სულ ახსნილათ“ ჩვენებურათ იმასა სთვლიან, ვისაც თავზე. ე. ი. გარდაცვალებისას, ქირისუფალი დაუკლავს 3—5 ცხვარს, 1—2 ძროხას, 10—20 ჩაფ ღვინოს, ამასთან შედარებით ნამცხვარს, ჩაიყენებს სოფელს და გაუბასპინძლდება.

სულ უკანასკნელმა და ღარიბ-ღატაკმა გლეხმა უნდა დაუკლას არა ნაკლებ 2—3 ცხვრისა.

მხოლოდ თუ გარდაცვალებულია მარხვაში, უნდა დაიმარხოს მარხვის საქმლებით, და გახსნილებზედ კი ეს საკლავებითი ხარჯი უთუოდ უნდა გამეორდეს, თუ უნდა ქირისუფალს რომ მის გარდაცვალებული „სულ აუხსნელათ“ არ ახსენონ. ასეთივე ხარჯი უნდა გადაიხადოს ღვინობ-სთვეში, და კვირაცხოვლობას კი ცოტა რამ ნაკლები, არა და მისი მკვდარი „სულ აუხსნელია“.

აი, რწმენად გარდაქცეული ჩვენი დამღუბელი ჩვეულება, რომლის არა ერთი და ორი მსხვერპლი მიწა'თან გასწორებული და განადგურებული ოჯახია ჩვენში, არამედ უთვალავი და მათ შორის ჩემი ოჯახიც. მშვენიერი ჩემი მამული ვალმა მოიღო ქვეშ, მე კი შორიდან უცქერი თვალ-ცრმელიანი. ეს შეცდომებუ მე გვიან გავიგე, როგორც შინაურათ და თანდათანობით თვით განვითარებულმა და ამ უმეცრების შედეგებით გაბრაზებულმა რომ მომავალიც ამ უმეცრების წუმპეში არ ამომხრჩობოდა და ცხოვრების სწორე გზა სკოდნოდათ, სულ უარარაოთი და უსახსრობით მოვკიდე ჩემი ბავშვები სწავლას; გაუძელი ცოტა ხანს, მაგრამ თუ არ მომშველებოდნენ ყველანი მომიწყდებოდნენ სწავლას ისე, როგორც მაგალითათ მომიწყდა ერთი შვილი სიღნაღის სამოქალაქო სასწავლებლის მეორე კლასიდან, რომელიც უბედური ჯერეთ ბავშვი 17—18 წლისა გაწვეულ და წაყვანილ იქნა სამხედრო სამსახურში წელს მარიაპოლის თვიდან.

ბედმა მძიმე ტვირთი არგუნა უბედურს ბავშვს, ვერ აიტანა მძიმე ტვირთი, გაცივდა, ავადმყოფი ჩამოიყვანეს და მოათავსეს დ. სუ-

*) ვბეჭდავთ სრულიად უცვლელად ავტორის მართლწერით; წერილი ნათლად გვითითებს სოფლის ვარაზზე.

რამის ლაზარეთში, სადაც განუტევა სული და ჩაესვენა მისი ჯერეთ ისევე ნორჩი სიცოცხლე. გამწარებულმა მშობლებმა ვერ გაუძეულით სიმწარეს, წაველით და მისი სხეული ამ დღეებში რკინის გზით მოგ სვენეთ შინა სასაფლაოზე, რაც 300 მანეთზე მეტი ლაგვიჯა და მოგვიდო ვალმა ქვეშ. ორი და სამი ამაზე მეტი ამ მარხვის ხარჯი უნდა დამჯდომოდა, ახლა გახსნახედ, კვირაცხოვლობასა და ღვინობისთვის, რომელიც სულ უკანასკნელი 2000 მანეთამდე ახწვედა, ამ ყიამათ დროში, და მე კი არა, თვით ჩემი მომავალიც კი უნდა დაღუპულიყვნენ სულ-ხორციანათ და თავის დღეში ამ ვალს ვერ დახწვოდნენ, თუ მივყოლოდი ჩვეულებას და გადამხებანა ეს ხარჯები. დასაფლავებისას მოძღვრებმა მმ. გიორგი ბოქორიძემ და ნიკოლოზ ფხალაძემ წარმოიტყვეს გრძნობიერი და დროს შესაფერი სიტყვები. ხალხს უღვიბებდნენ სწავლის სურვილს უმეტესების წუნპიდან თავ-დასახწევად და მოუთითეს ჩემზე: „ცოტა განვითარებაც კი ბევრს აკეთებსო“. მე მალლობის გადახდის შემდეგ, დავსძინე, რომ ხალხის უმეტესების წუნპიდან გამოყვანა უფრო მოძღვრებასაც ევალებათ. ხალხი, რომელიც ამისთანა შემთხვევაში კალიასავით ესევა ერთმანეთს და ღუპავს*), მოძღვარმა უნდა შეაგნოს, მაგრამ აქ კი სულ წინააღმდეგს ვხედავთ და ეს სულ იმისი ბრალია, რომ სულ ნამდვილი ნასწავლი ქრისტეს მოძღვრებით და ღირსეული მოძღვრები არა გვყავს, და თუ გვყავს თითო-ოროლა, ისინიც ერიდებიან ნადიაკვნარ მოძღვრების ლანძღვა-გინებას, რომ მოაკლდებათ და ვეღარ წაიღებენ გატენილ ხურჯინებს, და არც იმისი თავი აქვსთ პირდაპირ გააღებინონ ხალხს თავიანთ ცხოვრების სახსარი და ასეთი წუნპიდან არ ეზიდნენ. აი ამ ხურჯინებში მარხია ჩვენი ხალხის უმეტესება. მღვდელს ხურჯინს გაუტენაშს, ხალხს დააძღობს და

*) ჩვენს ახლოს სცხოვრობენ გადმოსახლებული ხალხი და გარყვნილი. ამისთანა შემთხვევებში „ოხერ ქვლებში“, ისე ეხვია ჩემს უზოს გარშემო მართლა და როგორც კალია და ელოდნენ გამასპინძლებას. საწყალი ჩემი ქოზი შეებრალებოდა, უცხო ვისვის რო დაენახა ასე ჭინჭველასავით რო ედებოდნენ.

მორჩა, იმისი მკვდარი ცხოვებულია, თუნდა ქვეყნის დამღუპველი ყოფილიყოს!!! შემდეგ მიუბრუნდი ხალხს და მივმართე:

— ხალხნო! ჩემი უბედური შვილი განგებას ორი მძიმე როლით დაუტვირთავს. ერთმა უკვე იმსხვერპლა მისი ნორჩი სიცოცხლე, და მეორე მკვდარსაც კი ტვირთათ გაუხდა— მან პირველმა მოგსცეთ მაგალითი ამ უმეტესების წუნპიდან თავის დახწვევისა. გაიგეთ, რომ არავითარ ხარჯს მკვდართან საქმე არა აქვს. დროა გონს მოვიდეთ და თავიდან მოვიშოროთ ეს დამღუპველი ჩვეულება ეს ნაშთია იმისი, უწინ რომ თურმე სამარეში აყოლებდნენ ცოცხალ საჯდომ ცხენს, ხარს, კამბეჩს, ძროხას, ცხვარს, დედაკაცს, ბატს, ინდაურს და ქათამს და სხვას, საიქიოს ეყოლებოდა. დროა გონს მოვიდეთ, ნივთიერი ძალა მოვიკრიბოთ, რომ ამ ტუბილ დედის ძუძუ —სამშობლოს არ მოვწყდეთ, დრო კრიტიკულია და კარს გვიკაკუნებს, რაც აი ეს იქნება მკვდრისთვის გაუმაღურება, რომ მის საფლავს სხვამ გადააბოტოს ან და სრულიადაც ამოყაროს უცხო ტომმა მისი ძვლები. დეე, ვადიხადოს ხარჯი იმან, ვისაც ძალა შესწევს, ვისაც არ შეუძლიან, ნუ ჰგონია სავალდებულო, ვითომც უამისოთ მკვდარი წაუწყდება. მკვდარს არაფერი უნდა წირვა პანაშვიდების მეტი. ბოლოს გამოუტყხადე ხალხს, რომ არ შემძლიან ხარჯის გადახდა მეთქი.

ამის შემდეგ ხალხი ძველი ჩვეულებით გაჟღენთილი დაიშალა, რასაკვირველია, არა სასიამოვნო შუბლით და თუმც მე პირადათ მაშინვე არავინ მისაყვედურა, მაგრამ მერე ბევრისგან მესმის უკმაყოფილება და ან რას იზამს ეს ერთი მაგალითი, თუ არ ეცდებიან: მოძღვრებიც, ვერიც და ბერიც და ამ დამღუპველ ჩვეულებას ისე არ განსდევნიან ჩვენი უმეტესარი ხალხიდან. მაშინ მარტო მე ვხდები ხალხის მასხარა და ის კულა მგლა, რომლებიც სხვებსაც ურჩევდა კულები დაეგლიჯათ.

კაქრეთელი გლეხი დ. სოლოლა შვილი

წ. კ. ვსთხოვ ყველა ქართულ გაზეთებსა და ჟურნალებს, თუ შეიძლებაოდეს, ეს წერილი გადაბეჭდონ.

24 ქრისტეშობა 1915 წ.

ძარტ. სპმ. საზ-ის საღამომ „ახ. კლუბის“ დარბაზში 14/I აუარებელი საზოგადოება მოიზიდა. საუცხოვოდ იყო მოწყობილი (კ. ანდრონიკაშვილის მიერ) სპარსული დარბაზი, ცოცხალი სურათები, თუმცა შინაარსიანი იყო, უფერულად გამოჩნდა; გურულთა გუნდი რომ არ ემდგრებინათ სჯობდა, არა უტირდარა ბ. მ. კავსადის გუნდს, მაგრამ სულ ერთნაირობა მოსაბეზრებელია. საზოგადოებას მომღერალ-დამკვრელნი უფრო მოეწონა: ქ-ნი შავერზიშვილი, მორაკრავე საამო ხმის პატრონი, ბ-ნი ვ. ლორთქიფანიძე, ძლიერი და არტისტიული ხმ ს მქონე (ორივე დიდი შემატება ჩვენი სამუსიკო ძალთა), ქ-ი ლილინა, სკრიპკაზე დამკვრელი ტიხენაუზი, ვიოლონჩელზე—კოპელნიცი, არფაზე—ქ-ი როსტენი. რ. ჯობლაძემ ნიჭიერად წაიკითხა გურული სცენები, თავუნას შვენიერი იუმორისტული ლექცია დამსწრეთა უმეტესობას საქვ.-მოქ. საზ-ის ანგარიში ეგონათ, ისე იყო წაკითხული. აღიმდაშვილმა წაიკითხა ბ. ახოსპირელის „დედ დაბნულდეს“. დასდგეს „ქართველი დედის“ ნაწყვეტი. საუცხოოდ იცეკვეს: ბ-მა ალექსიძემ (ხანჯლებით), თავფალავანდიშვილმა, ბაგრატიონმა, ციციშვილის, ნ. მაჭავარიანის და თარხან-მოურავის ასულებმა, ჯაფარიძისამ, ჩერქეზიშვილმა და სხ. საზოგადოება თითქმის გათენებამდე მოიხსენდა. უკრავდა საზანდარი, დუდუკი და სამხედრო მუსიკა. შემოსავალი სამას თუმანს აღემატება. საღამოს ღიასახლისობდა კნ. ელ. ირ. ჯამ-ორბელიანისა. დაესწრნენ მეფის ნაცვლის ამაღის წევრნიც. დაესწრნენ პირნიც. ყაჯარი და თათართა სხვა წარჩინებულნი პირნი. ერთმა თათრის ქალმა იცეკვა „თურაჯი“ და „თარაქაშა“.

აკაკის ხსოვნის საღამო, საქართ. საისტ. და საქთნ. საზ-ის თაოსნობით, გაიმართა 26/I „არტ. საზ-ის“ დარბაზში, პირველი სიტყვა წარმოსთქვა ექ თაუბიშვილმა, რომელმაც დაახსიათა აკაკის მოღვაწეობის ხანა და აკაკის ღვაწლი, ახალგაზრდა მკვლევარმა პავ. ინგაროვამ წაითვისისი შრომა აკაკია—აკაკის შემოქმედებისა და მისი განსაკუთრებული დახასიათება. მამხსენებელმა დაბადის სმით დაიწყო, რას გამოც დასწრეთა შორის ბევრმა ვერაფერი გაიგო მოხსენება მისი ყურადღების დირსია და სსსურველია დაიბეჭდოს. ივ. ელიაშვილმა წაითხა თავისი მოგონება—მოკისის პირველების და კერძო ცხოვრების დახასიათება. კრ. დიასმი-

ძემ—აკაკის დაუბეჭდავი ლექსები (ერთი კი, ვგონებთ, დაბეჭდილია), ნ. ერისთავმა და კრ. რომაძემ—აკაკის ლექსები, შ. შაჩაშიძემ—აკაკის „სიკვდილი“ (ნაწყვე.) მკაცრებმა: ა. შან-შიაშვილმა, ვ. ქუნიშვილმა და ს. ფაშაღიშვილმა საკუთარი ლექსები აკაკის მიმართ, მოხაწილენი მხურვალე ტაშით დაჯილდოვეს. საზოგადოება მრავლად დაესწრო. ს. ფაშაღიშვილის ლექსს ამავე ნომერში ვებეჭდავთ. **უსავეანო**

პროფ. ნ. ა. გრიშინის ლექციები „არტ. თეატ. დარბაზში“ გაიმართა 17 და 18/I. პირველ („ევროპის თან. ომი“) გაკილებით მეტი საზოგადოება დაესწრო, ვიდრე მეორეს („რუსეთი და მისი ვანი“). უკანასკნელ ლექციაში, სხვათა შორის, ქართველები თანაგრძნობით მოიხსენია, სთქვა რომ ეს ერთი—ძველი კულტურული ერთა, დიდი წარსულის მქონე, მოიგონა ერეკლე მეფის 1783 წ. ტრაქტატი, რუსეთთან დადებული. საქართველო რუსეთს თავის ნებით შეუკავშირდა, დადეს მას სურს ავტონომია და ამის წინააღმდეგი ვინ რათ უნდა იყოსო. რუსეთის გასამარჯვებლად საჭიროა ყველა მის ერთა ერთსულოვანი მოქმედება და რუსეთიც ყველა ერისთვის ნამდვილი სამშობლო უნდა შეიქმნასო. ლექციის შესავალში კი მოიგონა სოლოვიოვის სიტყვები, რომ ბედი ყოველი ადამიანისა და ყოველი ერისა თვით მზუჯვეა დამოკიდებულიო. ი.

ბაძოს ძარტ. სპმ. სალიტ. წამე, შაბათს 9/I სომეხ კაცთ. მოყვ საზ-ის დარბაზში გამართა ჭოლა ლომთათბის ხსოვნის აღსანიშნავი საღამო: 1) ბ-ნმა ა. ცისკარიძემ წაითხა მოხსენება ჭოლას შესახებ; მომხსენებელს ნაკლებათ ჰქონია მასალა. შეიძლება ზფრო მეტის თქმა... მოხსენების კითხვის დროს სცენის სიღრმეში მშვენივრად იდგა ჭოლას ცოცხალი სურათი. ფარდის ახლისას გუნდმა სამგლოვიარო იგალობა და დამსწრე საზოგადოებამ ჭოლას ხსოვნას ფეხზე ადგომით პატივი სცა. 2) წარმოადგინეს ერთაწმინდლის მკრთალ შინაარსიანი, მხატვრულად ულახათო 1 მოქ. „სიკვდილი ჩრდილოეთში“. მოთამაშენი მოუძხადებელნი იყვენ. 3) დივერტისმენტში მონაწილეობდენ ახალგაზრდა მწერლები. დია ჩიანელმა, ს. მწუხრიშვილმა, სან-გურულმა და სხ. წაითხეს გ. ქუჩიშვილისა და ს. აბაშელის ლექსები, ზოგმა საკუთარი, რომლის აკომპანიმენტზე იმდერეს ბბ. სამსონიამ და ბ. ტუმბურიძემ. 4) ქ. სამხატვრ. სალიტ. წრესთან ახლად დაარსებულმა „მუშათა მომღერალმა გუნდმა“ ბ-ნ ვ. გაბილიას ლობჯინაძით გლეხურ ტანსაცმელში გამოწყობილმა შეასრულა სამი სიმღერა: „მუშური“, „გუშინ შვიდნი გურჯანელი“, „ლაყვარდ ცაზე“ და „თებრონე მიდის“.

ხალხი საკმაოდ დაესწრო. მთელ აუდიტორიას მუშა ხალხი შეადგენდა—შესავალი ფასები სახალხო იყო 4 კ.—1 მ-დე. საღამო დასრულდა ნაშუადღევს 12 1/2 საათ. **გულიანბა**

ძ. არმაზირი წ. კ. საზ-ბის განყ-ბის გამგეო-ბამ, ნინოზა დღეს, გამართა აკაკი წერეთლის სალა-მო. I განყ.: ა) ბ-ნ დ. გურულმა ისაუბრა წმ. ნინოს ცხოვრება-მოღვაწეობაზე და ბ) ბ-ნ ნ. რიონელმა დამ-სწრე საზოგადოებას გააცნო აკაკის მოკლე ბიოგრაფია: II გან. დაიდგა ცოცხალი სურათები: ა) აკაკის შეზ-ვედრა დ. ონში (რაჭა-ლეჩხუმში მოგზაურობის დროს); ბ) აკაკის „პატარა კახიდან“ და ვ. გუნიას „და-ძმი-დან“. (თუმცა ესეც აკაკისათ იყო ნაჩვენები პროგრამაში). III განყ.: ბ-მა ი. მგელაძემ წაიკითხა აკაკის ლექსები და სცენები, რომელიც ხალხს ძალიან მოე-წონა და მრავალი ტაში უძღვნეს. ცოცხლად და მშვე-ნიერად წაიკითხა სრულიად ახალგაზდა მისიურაძემ აკაკის ორი ლექსი და დასასრულ ბ-ნ ჯვარიშვილმა საკუთარი ლექსი „აკაკის“. IV განყ. დაიდგა დ. აწ-ყურელის ვოდვილი, „ორი მშვიტი“ (სცენის მოყვა-რე ქალების უშოვნელობის გამო). მონაწილეობდნენ: ბ.ბ. რ. რამაზაშვილი, დ. მამალაძე და მ. ერისთავი. ხალხი საკმაოდ დაესწრო და კმაყოფილი დაიშალა.

ჩრჩილი

დ. შვირილაში 14 იანვარს გაიმართა „ნინო-ოზა“ გადამწვარი თეატრის ფონდის გასაძლიერებლად. შემოვიდა 600 მან. ვ. ურუშაძის რეჟისორობით წარ-მოდგენილი იქმნა „რაკ გინახავ ვეღარ ნახავ“ (I მოქ.); დაიდგა ცოცხალი სურათები. მონაწილეობდა ჩაგლეი-შვილის გუნდიც. მახრის უფროსი ბ-ნი ი. ვასაძე ძლიერ უწყობს ხელს თეატრის აღორძინებას. ამ ფონ-დისთვის ჯერ-ჯერობით მოკრიბა 550 მ. გუ—ლი

ბაქოში კ. ფაცხვერაშვილის კონცერტი გაი-მართა შაბათს, 23/I. ლექცია შინაარსიანი გამოდგა. დიდძალი ხალხი დაესწრო.

ძარბ. კულტ. მოქმ. საზ-ის (16/I საღამოს სამკურ. საზოგადოების დარბაზ.) საჯარო კრებაზე ბ-ნმა იპ. ვართაგავამ წაიკითხა მოხსენება: „სოფელი და სო-ფლელები სოფრონ მგალობლიშვილის მოთხრობებ-ში“. საყურადღებო იყო რეფერენტის მოხსენება, რად-გან ამ საგანზე ცოტა გვსმენია ძალიან და როგორც თვით რეფერენტმა დასძინა, სამწუხაროდ ჩვენ არა გვყავს შესწავლილი ჩვენი მწერლები და მით უმეტეს „ხალხსონობის“ (Народничество) შებაიარატრები ჩვენში.

ბ-ნმა მომხსენებელმა ილაპარაკა რუსეთის ხალ-ხოსნებზე, რადგან ჩვენი მწერლობა შეკავშირებულიაო რუსეთის მწერლობასთან და ამოდ მოგზაურობენ ჩვე-ნი კრიტიკოსები საფრანგო-გერმანიაში საძიებლად ყოველივე ჩვენი მიმდინარეობის სათავისათვის...

შემდეგ დიდხანს ილაპარაკა ჩვენს ხალხოსნებზე და სთქვა, რომ ჩვენში ხალხოსნების მიმართულებას აკლდა ჟინიანობა და სიმწვავე და მისთვის ვერც სა-კუთარი სკოლა შექმნეს, და ვერც მემკვიდრენი იყო-ლიესო... მოხსენების შემდეგ გაიმართა კამათი და ყვე-ლა დაეთანხმა ბ-ნ მომხსენებელს. სხვათა შორის გამო-ითქვა აზრი, რომ ყოველივე კამათის ანგარიში იბეჭ-

დებოდესო, რაზედაც ბ-ნმა თავმჯდომარემ გ. ჟორდა-ნიამ სთქვა, რომ ხელს გვიშლის უსახსრობაო...

კრების გაგრძელება შე დგა შაბათს.

დაესწრო თვით ს. მგალობლიშვილი, დ. კლდია-შვილი და საზოგადოების გარდა მრავალრიცხოვანი მოწაფეობა. კრება გათავდა თერთმეტის ნახევარ სა-ათზე. გ—ძე

ს საბარამჯოში, 17 ი.ნ. დიმ. გულისა-შვილის თაოსნობით და მსახ შაქრო საფაროვის მო-ნაწილეობით ქ დორპატის ქართულ სათვისტომოს სა-სარგებლოდ წარმოდგენილ იქმნა „მეზობლები“. პიესამ კარგად ჩაიარა. ხალხი ბევრი დაესწრო.

წვრილი ამბები

◆ **ელ. ჩიჩქაშვილის** 30 წლის სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავად ქართველ ვაჭართა შორის ფული იკრიბება. ვაჭარების მხრით მიუღოცავენ ა. ს. ლორთქიფანიძე და აბ. ტურიაშვილი.

◆ **აბაძის** გარდაცვალების წლის თავის პანა-შვიდი გადახდილ იქმნა საფლავზე. ნაწირებს სიტყვე-ბი წარმოსთქვეს ანტონ ეპისკოპოსმა და დეკ. ნ. მაჭა-რაშვილმა. ფრიად შინაარსიანი სიტყვა იყო ეპ. ანტონისა, რომელმაც, სხვათა შორის, უსაყვედურა თანამო-ძმეთ, რომ გულციობას იჩენენ საეკლესიო—ეროვნულ ცხოვრებაში და აღნიშნა: თუ ჩვენი ერის წინსვლა გვსურს, ამას მხოლოდ სიტყვით და წერით კი არ უნ-და ეკადგებდეთ, საქმიანაც უნდა ვასრულებდეთო. და-ესწრნენ ქვრივი მგონისა, შვილი—ალექსი, ქართ. ჟურნალ-გაზეთების, კულტურულ დაწესებულებათა და სხ. წარმომადგენლნი, აკაკის სახელობის სკოლის მო-წაფენი სკოლის გამგის ეკ. ლორთქიფანიძის თანდას-წრებით და სხ. იყვნენ საგანგებოდ ჩამოსულნიც, სხვათა შორის, რკინ. მხ. ვ ყიფიანი და სხ. ამავე დღეს საეთ. საზ. თაოსნობით ქაშვეთის ეკლესიაში გადახდილ იქმ-ნა პანაშვიდი პლატონ არქიელის და ეპისკოპოსთა მწირველობით, დაესწრო დიდძალი საზოგადოება.

◆ **მხატვარი გ. კ. ელისთავი**, რუს. დასის ტარტოს რეჟისორის ა. წუწუნავას დავალებით, შე-უდგა შ. შარაშიძის პიესის „ავგაროზის სადევორა-ციო ესკიზების ხატვას.

◆ **მშვირალი ძალი** ქრისტიანე დგებუაძის მიძი-მე ავადმყოფია და მ. გ—ის საავადმყოფოში წვეს.

◆ **მიქელ-გაბრიელის** სამკითხველოს „თეატრი და ცხოვრება“ მთელი წლით გაუწერა ნეს კეკახმაძემ.

◆ **არმაზირის განმ.** წ. კ. ს. სამკითხველოში 2 თებ. დანიშნულია წევრთა საზოგადო კრება.

◆ **„ქმუარი ნუგაშის“** სასარგებლოდ 21 თებრ. სახ. სახლში გაიმართება წარმოდგენა საკონცერტო განყოფილებით. მონაწილეობენ, სხვათა შორის, ელ. ჩერქეზიშვილი, განდვეილი, ი. გრიშაშვილი, ინა-შვილი, გ ჩუბინაშვილი, ჯავახიშვილი და სხ. ბი-ლეთები „ქმურ ნუგეში“ იცილებდა.

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

სახალხო ფურცელი

სურათებიანი დამატებით გაზეთი ღირს
წლ. 9 მ. 50 კ., ნახ. წლით 5 მ., სამი
თვ. 2 მ. 50 კ. თვით 90 კ.

წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ პრემიას, თხზულებას თანამედროვე სოციალ-პოლიტიკურ კრიკ. მდგომარ. შესახებ.

თხზულების დაწერაში მონ. იღებენ.

კ. აბაშიძე, ი. გუდევანშვილი, გ. გველესიანი, გ. ლასხიშვილი, გ. შაიაშვილი, გ. რეხილაძე, გ. ქიქოძე, ს. ფირცხალავი, თ. ლლონტი და ა. ჯაჯანაშვილი.

მისამ.: თბილისი, „სახალხო ფურცლის“ რედ-აქ., სახალხის ქუჩა, სარაჯიშვილის სახლი № 6.

მეგობარი

საპოლიტიკო, სალიტერ.,
ყოველდღიური გაზეთი

მიიღება ხელის მოწერა 1916 წლისთვის

წელიწადში ღირს 9 მან., ნახევარი წლით—5 მან.,
სამი თვით—2 მან. 3 აბაზი, თვეში—18 შურტი,
ცალკე ნომერი ყველგან—შურათ.

წლიური ფანის შემოტ. შეიძლება ნაწილ ნაწილად:
ხელის მოწერის ღირს—3 მან. ნახევარი, 1 აბრილს
3 მან., 1 აგვისტოს—2 მან. ნახევარი.

**ნახევარი წლის ხელის მომწერლებს შეუძლიათ ორ
ნაწილად შემოიტანონ ფული: პირველად 3 მ., 1 აბ-
რილს—2 მან.**

წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ პრემიად

კ. მაიაშვილის ნახევარმისი კრებულს.

რედაქციისა და კანტორის მისამართი: ქუთაისი, ივა-
ნოვის ქუჩა, კილაძის სახლი.

მიიღება ხელის მწერა 1916 წ. სალიტერა-
ტურა, საპოლიტიკო და საშეცხველად ურნად

„ცხოვრება“ - პე. რომულეტი გამოცხვ ორ-
კვირისში ერთხელ ზო-

მანოს ფანცხავას რედაქტორობით. ურნადში
ხუთჯერ სალიტერატურა ძაღები ითანამშრო-
მდებენ. წლიურად: 5 მ., ნახევარი წლით 3 მ.,
სამი თვით 1 მ. 50 კ. თვეურად 50 კ. ფულის
კადასა წაწილ-ნაწილად შეუძლიათ: ხელის
მოწერის ღირს—3 მ., პირველ აბრილს—1 მ. და
პირველ ივნისს 1 მ.

ფული უნდა გამოიგზავნოს ამ მისამართით:
Кутансь, Роману Сиврих. Паницава.

თანამედროვე აზრი

გაზეთი ღირს როგორც თფილისში ისე
პროვინციაში მთელი წლით 8 მან., ნახევარ
წლით 4 მან. 50 კ. ერთი თვით 90 კ.
გაზეთის ფისხელის მომწ. წინდაწინ უნდა გაიღოს:

წინით არავის გაეგზავნება.

ფოსტით ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგ
ადრესით უნდა გამოგზავნონ: **Тифлисъ, поч.**

ящ. № 199 Власію Маланіевичу Бохохадзе.

თფილისის ხელის მომ. ფული უნდა შემოიტან-
ონ კანტორა „განათლებაში“ ოფისს ქუჩა № 6
მომავალ წლის მომწერლებს კანტორა უბოძილვე
ნად სთხოვს ფული 20 დეკემბრამდე შემოიტანონ.

„განათლება“

ურნად-გაზეთებს
კანტორა

ქ. თბილისში ოფისს ქუჩა № 6.

კეზაგება აცხადებს: „თეატრი და ცხოვ-
რება“, „თან. აზრი“, „ე. შ. შათარასია“, „საქარ-
თველა“, „Тифлисскій Листокъ“, „Рус-
ское Слово“, „ჭობრიზანი“, კედლის კაფელ-
დები და სს. და სს. ქართული წიგნები. ფული
და წერილები უნდა გამოიგზავნოს შემდეგ ად-
რესით: **Тифлисъ, почтовый ящикъ № 96,**
С. Таварткиладзе.

გამართულია ხელის მოწერა

კიკნა-ფუაველეს

პოემებისა და რჩეული ლექსების კრებულზე,
რომელსაც დაერთვის სურათი, ბიოგრაფია და
დ. კახრაძის გრიტიკული წერილი. ხელის მო-
წერა შეიძლება ჩვენს რედაქციაში და მის. ხერ-
ხეულიძესთან: პარკოვსკი ქ. სახ. № 27.

ნომრები „აპროკრ“

ახლად შეკეთებული, საუცხოოდ მოწყო-
ბილი, ხუფთა, ელექტრონის სინათლით
ქალაქის შუაგულს, ვორონცოვის ძეგლთან
ნომრები ოთხი აბაზიდან. ნომრებში სამზა-
რეულო, ცხელი და ცივი წყლით (დღეში და
ანნა) თბ. მიხ. პრ. № 5. ტელ. 13—14 (წ)
სცენის მოყვარე-მუშაკთა ხაყურადღებოდ:

И. Т. Полумордвиновъ.

Списокъ пьесъ

На грузинскомъ языкѣ,

разрѣш. иъ представл. на сцен. Кави. Края. и. 40 лет.
Тифлисъ Цензурный Комитетъ.

სახალხო სახლი

ორშაბათს, 8 თებერვლს, ქართ. დრამ. საზ-ის დასის მიერ
წარმოდგენილი იქნება

მადამ-ხანყენ

კომ. 4 მოქმ. თარგ. კ. მესხია.

მონაწილეები: ქ-ნი: აბაშიძე ტ., დავითაშვილი ნ., თოიძე ნ., ქიქოძე ა., ჯავახიშვილი ნ., ჩერტოხიანი ელ., ბ-ნი: აბაშიძე ვ., გუნია, გომელაური ნ., თარალაშვილი ი., იმედაშვილი ა., იშხნელი გ., მამფორია ი., მგალობლიშვილი დ., ყიფიძე ი. ადგილები ფასი 10 კ.—1 მან.-დღე.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

რეჟისორი ანდრეი კაპაშვილი

ადგილების ფასი 15 კ-დან 1 მ. 15 კ-დღე.

შემდეგი წარმოდგენა

სახალხო სახლი

კვირას 21 თებერვლს 1916 წ. დღით
ლ. ჩერქეზიშვილის მონაწ. დღით

ბაიყუუი

ფარსი 2 მოქმედ. ცაგარლისა.

მონაწილეობენ: მარგველაშვილი, ბ.ბ. გოცი-რიძე, იშხნელი, ჯაბაური, რამაზაშვილი, და სხ.

კონსერტ. განყოფ.

მონაწილეობენ: ინაშვილი, ჯაჯანაშვილი, ლიბიტრაშვილი, ჯაბადარი, გრიშაშვილი, ჩუბინოვი და სხ.

დახვეწილ ლექსურ ცნობილ მოღვათა მონაწილეობით.

დასაწყისი დღით 12 საათზე.

ადგილების ფასი 2 მან. 40 კაპ.

„ბილეთები რეიდება ძმურ ნუგეშში“.

გამგე ჯავახიშვილისა რეჟისორი გოცირიძე.

განათლება

სამეცნიერო-პედაგოგიურ და სალიტერატურო ჟურნალი (წელიწადი შედის).

წლიურად ჟურნალი 5 მ. ტუფისში 4 მ. კაპ. ხვეით ელირება სკოლის მსწავლეებს, მწერთათვის სოფლის სკოლის მსწავლეებს, სახალხო საშუალებებს, საშუალო სკოლის მოწოდებს, სტუდენტებს, მუ-ჟურნალი დაუმოხატა შეეს 3 მ. 50 კ.

ცალკე ნომერი ჟურნალისა ედირება 50 კაპ. რედაქციის სთხოვს ხელის მომწერლებს დროზე დაიკეთონ ჟურნალი. მისამართი: Тифлисъ. Дворянская Грузин. Гимназия Л. В. Бопшадзе. 1293 რედაქ. გამომც. ლ. გ. ბოცვაძე.

ახალი კლუბი

სამაიაუას, 2 თებერვლს.

ოპერა ქართ. ენაზე

სახალხო სახლი

ღილით კვირას, 31 თებერვლს 1916 წ. დღით
თბ. ქართველ მუშათა მომღერალ-მგალობელთა გუნდი მიხეილ კახიძის ლოტბარობით
გამართავს ოთხ განყოფილებიან სახალხო

კონსერტს

1. მ. ვახუშტი წაიკითხავს თავის ლექსთა-მოხსენებას: ქართული მუსიკა (სიმღერა-გალობა), მისი ეხლანდელი მდგომარეობა. 2-რე და 3-მე გუნდი ჩერქეზულადგამო წყობილი შეასრულებს ქართლ-კახურ და იმერულ სიმღერებს. 4. ხე გუნდი გლავსურად გამოწყობილი შეასრულებს სოფლურ სცენებს სიმღერებით. ფანდურს დაუკრავს ვანო უსტიაშვილი. შემოსავლის ნაწილი გადაიღება ზოლას ფონდის განსაჯლი-ერებლად.

ადგილების ფასი 4 კ—დან 50 კ—მდე. დასაწყისი დღით 12 საათზე. დაწერილებით პროგრამაში. ბილეთები იყიდება თეატრის კასში.

პირველი წერილი გამგეობისა ი. ქარსელაძე.

ფოტოგრაფია ი. ა. სტურუანი

(ვოვზლის ქ. და ყვირილის ქ. № 13)

იღებს ფოტოგრაფიას ზამთრის სურათებს ხელ-მისაწყდენ ფასებში, სუფთად და ხელფანურად. შენაკვეთ საქმეს ასრულებს დანიშნულ ვადაზე.

ჩვეულებრივ ვასწავლი

ქართულ სიმღერა—გალობას

და ვამზადებ მომღერალ-მგალობლებს მუდმივ გუნდისათვის, რომლის მიწვევა ეკლესიებში და კონცერტებზე, ახალ წვევების მიღება-ჩაწერა იკითხეთ

მიხეილ ქავსაძისთან

(ხუდურეთის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის სკოლის შენობაში, ორშაბათ., ოთხშაბათ დ. პარასკევით საღამოს 6—9 ს.-დღე). როგორც ახლებს, ისე ძველ ჩვენ გუნდის წევრთ ვთხოვ მობძანდნენ აღნიშნულ დღეებს.

ვასწავლი მუშა ხალხსაც.